

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

II. De Congrua Sustentatione Parochi, & de Vicarij Portione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

ges de Eccles. Cathedr. cap. 5. à n. 14. Rationes ejus Apostolica Traditionis DD. varias & Archidiaconus in can. Ecclesiasticarum 5. dist. 11. integrum earum orationarium refert. Præ aliis congrua est; quod Paradisus à Domino Deo, illiusque supremæ Majestati templum Orientem versus constitutum à Salomone: & Christus cælos cælorum ascenderit ad Orientem: à quo etiam spectandum se exhibuit in ligno Crucis, teste S. Basilio Lib. de Spiritu sancto cap. 13. & 27. & venturus ad iudiciū expectatur Matth. cap. 24. v. 27. easque ob causas in veteri, Daniel cæterisque Judæi, secundum Glossam in can. cit. v. Orientem versus, & in Novæ Legis primordio Christiani Orationes suas ad Deum dirigere soliti sunt versus Orientem, teste Baronio ad Annum Christi 57. v. 107. apud cit. Frances à n. 21.

ARTICULUS II.

De Congrua Sustentatione Parochi, & de Vicarii Portione.

SUMMARIUM.

- 23. Parochis congrua sustentatio debita,
- 24. Et ex ipsis parochiarum proventus,
- 25. Arbitrio Episcopi assignanda est;
- 26. Et ex illa deficiens supplenda aliunde.
- 27. Vicariis perpetuis congrua portio à decimatoribus,
- 28. Arbitrio Episcopi, præstanda est.
- 29. Aliquando Ecclesie proventus omnes Vicariis relinquuntur;
- 30. Eaque portio fere rerum pretio accommodatur.

- 31. In eam non imputantur redditus incerti;
- 32. Nisi ad certam Summam valeant reduci.
- 33. Portio non mutatur ob qualitatem persone Vicarii;
- 34. Sed ob solam ordinariam insufficientiam ad sustentationem.
- 35. Portionis causa Ecclesiastica est;
- 36. Nisi super illius spolio laicus convenerit.
- 37. Iudex fere loci Ordinarius est;
- 38. Etiam cum super ea Exempti conveniuntur.
- 39. Ejus causa Summariè,
- 40. Et, Appellatione remotà, pertractanda est.

Congruam sustentationem Parochiarum Rectoribus designandam, dictum est à n. 12. cum; quod ii ex officio suo, populo Christiano, administrandò Sacramenta fement spiritualia, & verbi Divini prædicatione annuntient Evangelium: illa autem semians carnalia metere, & ad humanæ vitæ usus necessaria accipere: & hoc annuntians de eo vivere debeat, 1. Corinth. cap. 9. v. 11. cum dignus sit operarius cibo suo, Matth. cap. 10. v. 10. tum verò; ne Parochi, aliàs victui quærendo intenti, animarum curam deserere, & mendicare vel sordidum aliquem quæstum exercere cogantur, Gratianus Discept. Forens. cap. 399. n. 13. & Barbosa Prax. Pension. p. 2. q. 13. n. 5.

Atque hæc procul dubiò causa est, cur ipsis Parochiarum suarum proventus & obventiones, c. Pastoralis 9. pr. de Iis, quæ à Pralat. & fructuum, intra illarum fines provenientium, Primitiæ ac Decimæ ab Ecclesiis sint assignatæ c. 1. c. Cum contingat 29. & c. Cum in tua 30. de Decimis. cur istarum in extraneos, præsertim
 X x x x x a laicos,

laicos, translationi fortiter & cum edicto vetante resistat, *c. Prohibemus 19. de Decimis & c. 1. de Prescript. in 6.* cur uniones, quibus Parochiæ, quoad temporalia & decimales præsertim fructus, Dignitatibus, Monasteriis, Studioforum Seminaris, Hospitalibus, aliisque piis locis & causis, etiam autoritate Apostolicâ incorporantur, fieri non soleant: nisi congruâ portione earum Rectoribus reservatâ, *c. Exposuisti 33. de Præb. & dignit.* cur beneficia parochialia, quorum reditus annui centum ducatorum summam secundum verum valorem annuum non excedunt, ullis pensionibus vel reservationibus fructuum non valeant gravari, ex decreto Trident. *Sess. 24. cap. 13. de Reformat.* & cum ejusmodi beneficiis, summam illam excedentibus, pensiones imponuntur, centum ducati sine ulla diminutione vel gravamine debeant relinqui, ut ex Garcia *p. 1. de Benef. cap. 5. n. 275.* notat & *Rota decis.* firmat Barbosa *in c. cit. cap. 13. n. 13.* ne congrua sustentatio Parochis facile subtrahatur: cur demum ex communi DD. sensu non valeat consuetudo, vi cujus decimæ quoad congruam sustentationem à Parochis in extraneos transferantur; quod Parochis eatenus debita sint Jure Naturali & Divinò, ex recepta doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 87. art. 1. Consuetudo autem juribus illis prævalere nullâ ratione possit, *c. fin. de Consuet. Covarruvias Lib. 2. Var. cap. 17. n. 6. & 8. Gutierrez Q. Canon. Lib. 2. cap. 21. num. 51.*

25. Quantum verò ad Parochi congruam sustentationem exigatur, licet expressum videatur à Tridentino: quod, dum beneficiis Parochialibus, centum ducatorum summam non excedentibus, pensionem imponi vetat *cap. 13. cit.* non obscurè insinuat, minoris valoris reditus annuos ad congruam sustentationem, Parocho præ-

standam non esse sufficientem: à DD. tamè passim & merito relinquatur arbitrio Episcopi, qualitates personæ, quam Parochia exigit, eique incumbenda onera, amplitudinem Parochiæ & Parochianorum numerum, varietatem temporum & locorum præsertim diversitatem consideratis, Panormit. *in c. Ad audientiam 1. n. 14.* Rebuffus *de Congrua portione n. 24.* & *Surdus de Aliment. Tit. 4. q. 23. n. 47.*

Ubi Parochialium Ecclesiarum fructus seu reditus annui adeo exigui sunt, ut ex iis illarum Rector congruam sustentationem habere & debita onera supportare nequeat, id quod ipsorum sustentationi & Ecclesiæ necessitati deest, Synodus Tridentina ab Episcopis suppliciter voluit per unionem beneficiorum Secularium non curatorum & talium; ut Parochus præter animarum curam eam Missarum obligationi his incumbenti satisfacere queat, Zypæus *ad Tit. de Parochiis, Consult. 4. pr.*

Si unioni locus non sit, delectum supplendum decrevit assignatione primitiarum & decimarum, provenientium ex fundis sitis intra fines Parochiarum; quod eæ pro istarum necessitatibus & Rectorum sustentatione in veteri Divinò & in novo Testamento Ecclesiastica Ordinatione specialiter deputatae sunt: & cum ad extraneos transferuntur, à deputatione illa nunquam ita eximantur; ut pro illorum sustentatione, aliunde deficiente, ad eas recurrere non possit, *arg. cap. 1. §. In diocesi, 13. q. 1. c. Sicut 2. de Suppl. neglig. c. De Monachis 12. de Præb. & dignit. c. fin. de Paroch. c. Suggestum 9. & c. de Decimis, Clement. 1. de Jure Patronat. cit. Rebuffus n. 4. Covarruvias Lib. 1. Var. cap. 17. n. 6. in fine & Barbosa *in c. De Monachis cit. n. 6.**

Si supplementum illud à decimis haberi nequeat, deveniendum ad collectas & alia

& aliâ, si quæ appareat, ratione eis de congrua sustentatione erit providendum, ex decreto Tridentini *cap. 13. cit. Zypæus l. cit. n. 1.* Hæc de Parochiarum Rectoribus.

27. Vicariis earum perpetuis providendum de congrua sustentatione pensionem ipsis annuatim præstandam ab iis, qui decimas & alios Parochiæ proventus percipiunt, puta à patronis, à Monasteriis, Hospitalibus, Seminariis &c. quibus eæ per unionem quoad temporalia sunt incorporatæ, ab aliis decimarum possessoribus, etiam laicis: etsi patroni non sint, per *text. cc. cit. c. 1. de Prab. & dignit. in 6. & Clement. 1. de Jure Patronat. & rationem pro Parochis allatam.* Qui, si plures sint, ad eam portionem pro rata, sive parte fructuum sibi obvenientium, præstandam tenentur & conveniri simul omnes possunt, *arg. l. Soleant 3. ad fin. ff. de Aliment. & Cibar. leg. Rebuffus Tract. cit. n. 50.*

28. Quantitas autem Pensionis, portionem Vicariis congruam constituentis, non eadem semper fuit; olim enim in quibusdam provinciis ita tenuis erat; ut eam quartæ quartam, hoc est, decimam sextam fructuum partem non excessisse, Innocentius III. meritò quereretur, eamque; ut Vicariis ad sustentationem sufficeret, augeri juberet *c. Extirpanda 30. pr. de Prab. & dignit.* aliâ Trebellianicæ instar quarta, aut istâ aliquantò major minore portio fuit, teste *cit. Rebuffo n. 82.* Amplius Vicariis tribuit Tridentinum, eis fructuum & proventuum Parochialium partem tertiam aut majorem vel minorem, arbitriò Ordinarii assignandam, decernens *Seß. 7. cap. 7. de Ref.* quod S. Synodi decretum & Ordinarium arbitrium Pius V. *Constitutione*, quæ incipit *ad exequendum, Cal. Nov. 1567. editâ* ita restrinxit; ut eis nec centum scuta ex-

cedere, neque infra quinquaginta descendere in assignatione liceret, & tam excessus quàm defectus non valeret; ne necessaria vitæ subsidia deessent Vicariis, & Monasteria cæteraquæ piæ causæ, quibus parochiæ quoad temporalia unitæ sunt, plus æquò gravarentur, & congruâ portione Vicariis præstitâ oneribus, quorum intuitu uniones factæ sunt, impares redderentur, *Zypæus cit. Consult. 4. pr.*

29. Excipiendus tamen est imprimis casus, quò Ecclesiæ unitæ fructus quinquaginta scuta secundum verum annum valorem non excederent; tali enim casu omnes relinquendi essent Vicario; quòd ejus, utpote curam animarum actu gerentis, causa in defectu potior sit, quàm Monasterii aut alterius causæ piæ, cui unio facta est, *Zypæus ad Tit. de Parochiis Resp. 3. n. 10. in fine*, cum; quia fructus, ex quibus ei portio est assignata, prius erant patrimonium Ecclesiæ, cui ipse servit & fidelibus eam frequentantibus Sacramenta ministrat; tum verò; quia ipse tanquam curatus pro se habet Jus commune, *c. Pastoralis 9. de Lis, que à Prelat. & Ecclesiæ unio etiam à Papa non fit, nisi reservatâ congruâ portione, c. Exposuisti 33. in fine de Prab. & dignit.* ac proinde sub conditione ejus remanentis Vicario, *arg. l. Ab emptione 88. ff. de Pactis*; cui prius providere, postea verò reliquos fructus Monasterio, Seminario aut alteri causæ piæ, cui Ecclesiæ unita est, donare intendit; ne discoperiatur unum altare, ut alterum cooperiatur, *Panormit. in c. De Monachis cit. n. 3. Henric. de Boich. in c. Exposuisti cit. n. 5. & Rebuffus Tract. cit. à n. 101.*

30. Deinde excipiendus est casus, quò in provincia aliqua rerum ad victum, vestitum cæteròsque humanæ vitæ usus necessariorum pretium ita augetur; ut iis paran-

X x x x x ;

iis paran-

iis parandis & aliis oneribus supportandis centum scuta ordinariè non suffectura constaret; tali enim casu, eam scutorum quantitatem excedentem portionem Vicariis assignanti Ordinario, Pii V. *Constitutio* utique non obstarèt; cum ista, centum scuta ad Vicarii congruam sustentationem indubitatè sufficere, supponatur. Quod confirmatur; quia seculò decimò sextò, quo in congruam portionis assignatione centum scuta excedere, & infra quinquaginta descendere Ordinarii à Pio V. prohibiti sunt, rerum ad sustentationem necessariorum quantitas major centum scutis, quàm nostrò hoc nuper inchoatò centum aureis, parabilis fuit. Unde, sicut portio illò in quantitate fructuum assignata; nostrò tempore congruam excedit: ita, quæ illò in pecunia assignata fuit, nostrò tempore ad congruam sustentationem non ascendit: eamque ob causam hodie pauci parochiarum unitarum Vicarii sunt, quorum annui proventus summam à Pio V. definitam non excedant: & sub ipsum nuper exacti seculi initium Vicarios perpetuos cum assignatione fructuum, quæ nec major centum, nec quinquaginta aureis minor sit constitui Antverpiæ potuisse, S. Congreg. Cardd. Interpp. ad postulationem Episcopi ejus Civitatis declaravit, apud Zypæum *Analysis Tit. de Parochiis* n. 12.

31. Dubium nunc est, quænam veniant nomine proventuum Ecclesiæ, ex quibus & decimis congrua portio Vicario perpetuo est assignanda. Qua in re aliqui Regulæ instar statuunt, eò non venire fructus incertos, quos Altaris pedem vocant; quòd venter, cui eam portione providetur, ab incerto non debeat pendere: & propterea, in portionem eam imputari posse, negant oblationes, distributiones, mortuaria & emolumenta, quæ proveniunt ex celebratione Missarum;

quòd sint incerta & non tam Ecclesiæ, quàm personæ sive præfici ab ea ministrati, intuitu acquirantur: & accenseantur bonis clericorum quasi patrimonialibus, obnoxii eorum liberæ & in quascunque etiam prophanas causas inter vivos & per ultimam voluntatem faciendæ dispositioni, secundum S. Thomam 2. 2. q. 187. art. 1. Panormit. in c. *Com. esse* 10. de *Testament.* n. 26. Covarruviam in c. *Com. in Officiis* 7. eadem Rubr. n. 7. & tradita supra *Tit.* 25. n. 20.

Sed, esto hæc ita sint, oblationes tamen, distributiones, aliòque similes etiam, ut vocamus, Stola proventus, quando reduci possunt ad certam summam seu æstimationem, quæ notabiliter majores minoresve esse nunquam solent, Ecclesiæ proventus, in portionem Canonice impurandorum, nomine venire posse, cum Felino in c. *Ad aures* 1. de *Rescript.* n. 14. censet cit. Rebuffus n. 87. quòd paria sint, certum esse per se vel per relationem ad aliud certum, *l. An Erator* 5. §. 1. ff. de *Rejudicata*. Cui Sententiæ non leve pondus addit cit. *Constitutio* Pii V. portionem eam assignandam asserentis, *Computatio omnium etiam incertis emolumentis & aliis obventionibus communiter percipi solitis*, neque requirerentis; ut emolumenta ista & obventiones percipiantur jure Ecclesiæ Parochialis, ut notat Zypæus cit. *Resp.* 2. n. 11. §. *At verò*.

Dubium secundò est, an portio semel constituta mutetur pro varietate clericorum; ut, si Vicariam obtineat clericus Nobilitate vel Gradu literario præcellens, ei major portio sit assignanda. Suadere id videtur ratio, cum enim hujusmodi personæ sustentatio plus exigat, portio, quæ aliis, non etiam ipsi congrua erit. Nihilominus eam, si in se congrua & legitime constituta sit, sicut ad instantiam

instantiam v.g. Praelati, cujus Monasterio parochia unita est, non facile diminuitur, arg. c. Adhuc 3. de Offic. Vicar. & c. Avaritia 10. de Praeb. & dignit. sic etiam ad petitionem Vicarii; quod ipsi ratione Nobilitatis vel Gradus literarii, ad sustentationem plus exigentis, non sufficiat, augenda non est; quia contrariorum eadem est disciplina, arg. l. 1. ff. & pr. In sit. de His, qui sui vel vel alien.

Quare clericus Nobilis vel Doctor, cui ejus, quam obtinet, Vicariae portio propter ejusmodi qualitatem congrua non est, sibi imputare; quod illam acceptarit; & ex suo patrimonio vel industria vivere debebit, per tradita à Panormit. in c. Ex praesentium 3. de Pignoribus n. 6. & cit. Rebuffo n. 92, qui tamen n. 93. rectè excipit casum, quod portio semel ritè assignata bellicè aut alià clade interiisset aut esset diminuta; ut aliis etiam clericis congrua amplius non sit: quod tamen casu opus est aliquà distinctione: & quidem, si fructus ad portionem redintegrandam sufficientes remaneant apud patronum vel Monasterium aut Seminarium, cui parochia unita est, pro ejus redintegratione agi ex Canone, hoc est, c. De monachis 12. de Praeb. & dignit. & c. 1. eadem Rubr. in 6. Siverò apud illos nihil remaneat, redintegratio peti poterit à parochianis, juxta decretum Trident. Sess. 21. cap. 4. de Reform. cum enim his Sacramenta cæteraque Divina ministrandò Vicarius in spiritualibus serviat, temporalia ad sustentationem necessaria, cum aliunde deficient, ab ipsis recipere debebit. Ita cit. Rebuffus n. 94. & Card. de Luca Theatr. V. & I. Tit. de Parochis, disc. 18. n. 11.

35. Dubium tertio est de iudice, coram quo congruae portionis assignatio & ejus ita diminutæ redintegratio est petenda. Quem non Secularem, sed Eccle-

siaicum & loci Episcopum esse, cum cit. Rebuffo n. 55. & aliis tradunt Barbosa Prax. penson. p. 2. q. 13. n. 3. & Zypæus cit. Resp. 2. n. 8. quia congrua sustentationis & portionis assignatio & iudicium de ea negotium merè Ecclesiasticum est; cum concernat beneficium, quod spirituali annexum est: & personam Ecclesiasticam, cui congrua sustentatio assignatur aut redintegratur: Ecclesiastica autem negotia autoritative tractare, in hisque se intromittere non Secularis, sed Ecclesiasticæ est potestatis, c. Decernimus 2. c. Quantò 3. de Judicis c. Si iudex 12. ibi, Quia de re Spirituali & Ecclesiastica est, de Sent. excom. in 6.

Excipiendus tamen est casus, quò Vicarius in portionis sibi assignatæ perceptione turbaretur, aut eà spoliaretur à laico; hunc enim illius Retinendæ vel Recuperandæ Possessorio convenire posset coram iudice Seculari: sicut coram isto ejusmodi Possessorium, super decimis aut alio simili jure intentatum, agitari potest, per tradita Lib. 2. Tit. 12. & Lib. 3. Tit. 30. n. 122.

Sicut Episcopum, sic etiam Conservatores Apostolicos, super assignatione & adjudicatione congruae portionis adiri posse, suoque tempore consuevisse, testis est cit. Rebuffus n. 58. cum n. 57. eam vacante sede, à Capitulo assignari & adjudicari posse, statuisset cum Pavino de Offic. & Potest. Capit. sede vac. p. 1. q. 7. in fine quòd ejus assignatio & adjudicatio Episcopo competat ratione jurisdictionis Ordinariæ, c. De Monachis cit. c. Statuto 2. §. Ubi autem, de Decimis in 6. & Clement. 1. de Jure Patr. vacante sede penes Capitulum residentis, c. His que ii c. Cum olim 14. de Majorit & c. 1. eadem Rubr. in 6.

Neque refert; quòd ratione ejus portionis

portionis conveniatur Prælati Monasterii exempti & immediatè subjecti Papæ; quia etiã exempti ratione congruæ portionis conveniri possunt coram Ordinariis locorum, per textus *Clement. cit. in fine c. 1. V. Nos itaque, de Præb. & dignit. in 6. & Trident. Sess. 7. cap. 7. de Reform.* ac proinde, sed vacante, coram Capitulo; quia in casibus, quibus ratione suæ jurisdictionis Ordinariæ Episcopus, istâ vacante, Capitulum contra exemptos procedere potest, ex mente Panorm. *in c. Cum olim cit. n. 2. & ibid. Felini n. 37.* Qua de re tamen contrarium statui *Tit. 9. n. 15.*

39. Procedendum autem in congruæ portionis causis est *Summarie & Appellatione remotâ*, ut vult *Zypæus cit. Resp. 2. n. 9. & 14. contra cit. Rebuffum n. 60. & 79.* neutro tamen locò id firmiter negantem. Summarie quidem; quia est causa alimentorum, tangens decimas aliisque proventus beneficii sive Ecclesiæ parochialis, cui Vicarius servit, atque ab ea sustentationem sufficientem seu congruam portionem petit: in alimentorum autem, saltem futurorum & præsentium decimasque & beneficia Ecclesiastica quòquò modò tangentium, causis summarie sive simpliciter, de plano sine strepitu & figura iudicii procedi potest, *Clement. Dispensatam 2. de iudiciis & arg. l. fin. ff. de His, qui sui vel alieni jur. Maranta Prax. aurea p. 4. n. 168. & 174.* quòd mora seu litis super iis motæ protelatio damnosa sit & periculosa; ideòque exigat celerem expeditionem. Appellatione autem remotâ, ex decreto Concilii Trident. *cit. Sess. 7. cap. 4. & 7.* quoad effectum tamen, non devolutivum, sed suspensivum duntaxat; ne, sententiæ super congrua latæ executione per appellationem suspensâ, negligatur animarum cura & debitis obsequiis Ecclesiæ defraudetur.

ARTICULUS III.

De Ecclesiæ Ædiumque Parochialium Reparatione.

SUMMARIUM.

41. In hac servanda est loci consuetudo & conventiones.
42. Dein supersui reditus fabricæ,
43. Parochorum & beneficiariorum ad reparationem impendendi.
44. His deficientibus, ad hanc tenentur patroni:
45. At non, nisi aliquis Ecclesiæ reditus percipiant.
46. Decimatores à reparationis onere absolventium,
47. Et ad illam obligantur verus opinio.
48. Si tamen equò plus non gravantur.
49. Et decima diversimodè conferenda sunt.
50. Demum ad reparationem tenentur ipsi parochiani,
51. Etiam nobiles & alii exempti,
52. Secundùm aliquos capitam:
53. Secundùm alios & verius facultatum habitâ ratione.
54. Reparanda Ecclesiæ est in capite & membris:
55. Et ipsa etiam ades Parochiales.
56. Quæ in re tamen varia praxi discussum est.

CUm Ecclesiæ Parochiales vetustate aut casu aliquò sunt collapsæ vel mimitantur ruinam, ad eorum reparationem concurrent & necessarios sumptus vel operas conferent populus aut alii, quibus id oneris recepta loci consuetudo vel particularia statuta